

A bibliai antropológia témavázlata

I. Az emberi lényeg és rendeltetés meghatározása

„Isten képére és hasonlatosságá-
ra teremttség”

1Móz 1,27

„Krisztusra” teremttség

Kol 1,16

Döntően célt jelent: Mt 5,48 (Vö.: Lk 6,36)

II. Az ember teremtésbeli adottságai

1. A test-lélek kérdés

Az ember „alapképlete”

1Móz 2,7 föld pora + élet lehelete = élő lélek
(áfár) (nösámá) (nefes)

ÓSz-ben *bászár* + *ruach* = *nefes*
másutt (test; olykor az egész embert is jelentheti) (szél, Szentlélek, személytelen élet) (döntően az egész embert jelöli, mint egyént a maga egyediségében)

ÚSz-ben *szóma* + *pneuma* = *pszüché*
(test; olykor az egész embert is jelentheti) (szél, Szentlélek, személytelen élet, az ember legmagasabbrendű Tevékenysége: Isten Lelkével való kapcsolata) (döntően az egész embert jelöli, mint egyént a maga egyediségében)

A Bibliában tehát nincs sem dichotomia (test+lélek=ember),
sem trichotomia (test+lélek+szellem=ember),

Az ember oszthatatlan életében és halálában egyaránt.

Kiváló összefoglalás: Hans Walter Wolff: Az Ószövetség antropológiája (Harmat Kiadó, Budapest, 2001), 129. o. 2. bekezdés.

Különösen megvilágosító igék:

- ruach* személytelensége: Préd 3,19. 21; Jób 34,14-15; Zsolt 104,29-30
- ruach, pneuma* nélkül nincs élet: Jak 2,26
- nefes*, mint személy, individuum, még ilyen formában is:
nefes mét = holt lélek, ember: 4Móz 6,6
nefes (magában) = holttest: 4Móz 5,2; 6,11
- a *test* nem alacsonyabbrendű: 1Kor 6,13. 19

2. Az ember lelkivilága

Leggyakoribb bibliai neve: *szív* (Ósz: *léb, lébáb*; Úsz: *kardia*)

(Vigyázat! A szív szó átvitt értelmű szóhasználata a magyar nyelvben főként az érzelmekre utal, a bibliai fogalom viszont az értelemre, a lelkiismeretre és az akaratra is, tehát az ember teljes lelkivilágát jelöli!)

További megjelölések: *elme, vese, az ember benseje, belső ember*, (ritkán) *nefes és pszüché* is. Ritkán nem az ember egész lelkivilágára, hanem speciálisan csak Isten Lelkével áthatott megnyilatkozásra: *ruach, pneuma*)

3. Az ember lelkivilágán belüli funkciók:

- a) *értelem* (felfogóképesség, emlékezet, memória, következtető, összefüggéseket meglátó logikai készség, intuitív, kreatív készség)
 - b) *lelkiismeret* (Péld 20,27; Úsz. szüeneidészis) = erkölcsi ítélőképesség. Eredetileg Isten törvényéhez kódolt. (Vigyázat! Önmagában nem Isten szava, de Isten szólhat rajta keresztül. A Biblia beszél „*gonosz és megfertőztetett*” lelkiismeretről is; Rm 2,15. vö.: Tit 1,15; Zsid 10,22)
 - c) *szabad választási képesség* (nem szabad akarat, mert ez félreérthető lenne!) Visszahat az értelemre és a lelkiismeretre is, döntően alakítja az ember jellemét. Az embernek uralma lehet, és kell is lennie, lelkivilága felett: Péld 25,28.
 - d) *érzelmek*, mindent kísérnek, és erős motivációként (szeretet/gyűlölet és ezek fokozatai, illetve árnyalatai skálán) hatnak. Érzelmeink a lélek, az egyéniség tükre is. (Zsolt 97,10/a; Rm 12,9/b; Mt 6,21.)
4. Az *egyéniesség* csodája: a született adottságok és folytonosan formálódó személyiség. (*traducianizmus*; Jer 1,5; Zsolt 33,14-15)
5. Az ember lelkivilága, a belső ember komplex működése: *gondolkodás és a tudat* (1Kor 2,11)
170. o. táblázat (Préd 7,29 állapotában) vö: Zsolt 32,11

III. Az ember bűneset utáni állapota

1. Alapfogalmak

- a) Az öröklött, bűnre való hajlam: Rm 5,12 (Nem átöröklődő bűnadósság!)
Bibliai nevei: „*erőtlenség* (Károli fordításban olykor gyarlóságnak fordítva), *betegség*”. (Ésa 1,5, Mk 14,38; Zsid 4,15; 5,1-2.) A „*tagokban*”, a testben van „*felírva*” (Rm 7,23)
- b) A „*szokás törvénye*” hozzáadódik, és a „*szív táblájára*” vésődik fel. Jer 17,1; 13,23.
- c) Bűnös „*kívánság*”, szenvedély = genetikai hajlam + szokás törvénye. 2Pt 1,4; Gal 5,24.
- d) Öröklött és szerzett bűnös természet = *sarx*, Róm 8,6-8; stb. (Fontos átgondolni számos ige valódi jelentését ennek fényében, a legfontosabbak felsorolását lásd: V.Zs.: A boldogság törvény 186-187. o.)
Melléknévi formában: *szarkinosz antropos* = szó szerint *testi ember*, az ösztönös természet diktátumait követő embert jelöli.
pszüchikosz antroposz (= természetes ember, nem pedig „*érzéki ember*”). Lásd 1Kor 2,14; Júd 19. vers.)
Ezek ellentéte a *pneumatikosz antroposz*, a Szentlélek által vezérelt ember.
- e) A „*test (sarx) gondolata*” Rm 8,6-7 = a (megromlott) „*szív gondolata*” Mt 15,19
- f) *Természet* = öröklött adottságok
Jellem = az előbbi háttérén a szabad választásokkal kialakított „*második természet*”.
Az ember nem felelős az (első) természetéért, de felelős a jelleméért.

3.

2. A „*csalárd szív*” működése (Jer 17,9)

(Lásd a táblázatot erre vonatkozóan V.Zs. A boldogság törvénye 192. o.)

Préd 23,7 az eredeti szöveg szerint: „*Amint az ember magában gondolkodik, olyan ő.*”

3. Az ember bűnnek „*eladott*” állapotban (Rm 7,14. 23; Jn 8,34; Rm 7,24)

A hármas „*rács*” mögé zártság: genetikai örökség + szokás törvénye + vakság (az értelem és a lelkiismeret tompultsága és elfogultsága az én-középpontúság miatt)